

Anonimizuota versija

Vertimas

C-307/24 – 1

Byla C-307/24 [Momeut]ⁱ

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2024 m. balandžio 26 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Cour de cassation (Liuksemburgas)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. balandžio 25 d.

Kasatorius:

NB

Kita kasacinio proceso šalis:

Caisse pour l'avenir des enfants

1. FAKTINĖS APLINKYBĖS

- 1 Kasatorius NB gyvena Belgijoje ir dirba Liuksemburge. Jo žmona taip pat dirba ir turi nuosavų pajamų. Ji turi du vaikus iš ankstesnių santykių, kurie gyvena sutuoktinių bendroje gyvenamojoje vietoje. Tėvų valdžią šių vaikų atžvilgiu vykdo motina ir biologinis tėvas, kuris privalo mokėti 150 EUR išlaikymą už kiekvieną vaiką.
- 2 NB tam tikrą laiką gavo šeimos išmoką už du savo sutuoktinės vaikus, kurią mokėjo *Caisse pour l'avenir des enfants* (Vaikų ateities kasa), kita kasacinio proceso šalis. Vėliau teisė į šią išmoką iš jo buvo atimta atgaline data nuo 2016 m. rugpjūčio 1 d., motyvuojant tuo, kad vaikai nebebuvo laikomi jo šeimos nariais

ⁱ Šios bylos pavadinimas yra išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

pagal Liuksemburgo *Code de la sécurité sociale* (Socialinės apsaugos kodeksas) 269 ir 270 straipsnius.

Ginčo aplinkybės

- 3 *Conseil arbitral de sécurité sociale* (Socialinės apsaugos arbitražo komisija) patenkino ieškinį ir nusprendė, kad NB vėl turi būti mokama šeimos išmoka. Apeliacinėje instancijoje *Conseil supérieur de la sécurité sociale* (Aukščiausioji socialinės apsaugos komisija) pakeitė pirmosios instancijos teismo sprendimą ir patvirtino, kad šeimos išmokos mokėjimas turi būti panaikintas. *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) nagrinėja kasacinį skundą dėl apeliacinė tvarka priimto sprendimo.

Skundžiamas apeliacinio teismo sprendimas

- 4 2016 m. liepos 23 d. įstatymu, įsigaliojusiu 2016 m. rugpjūčio 1 d., iš dalies pakeistas *Code de la sécurité sociale* (Socialinės apsaugos kodeksas). Pagal naujus minėto kodekso 269 ir 270 straipsnius sutuoktinio vaikai nebegali būti laikomi pasienio darbuotojo šeimos nariais. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendime (*Caisse pour l'avenir des enfants*, C-802/18 EU:C:2020:269) Teisingumo Teismas nusprendė, kad „šeimos išmoka, susijusi su pasienio darbuotojo darbu pagal darbo sutartį valstybėje narėje, yra socialinė lengvata, kaip ji suprantama pagal [Sąjungos teisės] nuostatas“ (23 punktas) ir kad „pagal [Sąjungos teisę] draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias pasienio darbuotojai gali gauti šeimos išmoką, susijusią su jų darbu pagal darbo sutartį šioje valstybėje narėje, tik už savo vaikus, bet ne už savo sutuoktinio vaikus, su kuriais jų nesieja giminystės ryšys, tačiau kuriuos jie išlaiko, nors visi toje valstybėje narėje gyvenantys vaikai turi teisę gauti šią išmoką“ (71 punktas).
- 5 Pagal Direktyvos 2004/38/EB¹ 2 straipsnio 2 dalies c punktą, kad darbuotojas migrantas galėtų gauti šeimos išmoką, jis turi išlaikyti savo sutuoktinio vaiką. Apeliacinės instancijos teismas laikosi nuomonės, kad Teisingumo Teismas nepripažino pasienio darbuotojo galimybės įvaikių atveju susieti tokį įrodymą su Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 dalies c punkto sakinio pirmojoje dalyje numatyta prezumpcija, palikdamas šią prezumpciją darbuotojo migranto tiesioginiams palikuonims, kurie laikomi šeimos nariais, kol yra jaunesni nei dvidešimt vienerių metų amžiaus (ir šeimos nariams, kurie yra vyresni nei dvidešimt vienerių metų, jei nustatoma, kad jie vis dar yra išlaikomi).
- 6 Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „išlaikomo šeimos nario statusą lemia *faktinė situacija*, kurią turi įvertinti valstybė narė, o prireikus ir nacionaliniai teismai. Pasienio darbuotojo išlaikomo šeimos nario statusą, kai jis susijęs su šio darbuotojo sutuoktinio <...> vaiko situacija, gali pagrįsti objektyvios aplinkybės,

¹ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB

pavyzdžiui, šio darbuotojo ir studento bendra gyvenamoji vieta, ir nereikia nustatyti, dėl kokių priežasčių šis darbuotojas prisideda prie studento išlaikymo, nei tiksliai apskaičiuoti sumos dydžio“ (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Despeme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 60 punktas, ir 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants*, C-802/18 EU:C:2020:269, 50 punktas).

- 7 Pirmosios instancijos teismas, vertindamas, ar suinteresuotasis asmuo išlaiko savo sutuoktinės vaikus, teisingai kriterijumi laikė bendrą gyvenamąją vietą. Vis dėlto iš Teisingumo Teismo vartojamų terminų matyti, kad tai nėra vienintelis kriterijus, į kurį reikia atsižvelgti, nes jis buvo nurodytas tik kaip pavyzdys siekiant pailustruoti bendresnę objektyvių aplinkybių sąvoką.
- 8 Neginčijama, kad vaikai gyvena namų ūkyje, kurį sudaro suinteresuotasis asmuo su savo sutuoktine, kad vaikų biologinė motina turi savo pajamų, kad tėvų valdžia yra bendra ir kad biologinis tėvas turi mokėti išlaikymą už kiekvieną vaiką. Darytina išvada, kad motina gali suteikti savo vaikams pusę išlaikymo, kuris jai buvo priskirtas vykstant skyryboms. Primenama, kad iš principo kiekvienas biologinis tėvas prisideda prie bendrų vaikų išlaikymo ir ugdymo proporcingai savo ištekliams, kito iš tėvų ištekliams ir vaikų poreikiams, o tėvų gyvenimo skyrium atveju prie vaikų išlaikymo ir ugdymo prisidedama skiriant išlaikymą, kurį, atsižvelgiant į konkretų atvejį, vienas iš tėvų moka kitam. Vadinasi visas vaiko išlaikymo išlaidas padengia jo biologiniai tėvai.
- 9 Šios išvados nepaneigia NB pateikti mokėjimo pavedimus einamosiomis namų ūkio išlaidoms padengti pagrindžiantys dokumentai, nes iš šių duomenų nematyti, kad jis yra vienintelis debeto sąskaitos turėtojas, ir nenurodyta, kurio vaiko naudai šios išlaidos buvo patirtos. Nesant kitų duomenų, pakankamai teisiškai neįrodyta, kad patėvis teikia vaikams išlaikymą.

2. KASACINIO SKUNDO PAGRINDAI

Pirmojo pagrindo pirmoji dalis

- 10 Remiantis suformuota jurisprudencija, darbuotojo šeimos nario statusas yra sąvoka, kuriai taikomas „principas, kad nuostatos, kuriose įtvirtintas laisvas darbuotojų judėjimas – vienas iš esminių dalykų Sąjungoje – turi būti aiškinamos plačiai“ (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955. 58 punktas ir 1987 m. birželio 18 d. Sprendimo *Lebon*, 316/85, EU:C:1987:302, 21–23 punktai). Šis plataus aiškinimo principas taikomas ir „kalbant apie pasienio darbuotojo prisidėjimą prie savo sutuoktinio <...> vaikų išlaikymo“ (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955. 59 punktas). Taikydamas šį plataus aiškinimo principą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad „pasienio darbuotojo išlaikomo šeimos nario statusas“ nesuponuoja „teisės į išlaikymą [(alimentus)]“, bet šį statusą lemia „faktinė situacija“, „jis [gali būti] susijęs su šio darbuotojo sutuoktinio <...> vaiko situacija, [ir jį] gali pagrįsti objektyvios aplinkybės,

pavyzdžiui, šio darbuotojo ir studento bendra gyvenamoji vieta, ir nereikia nustatyti, dėl kokių priežasčių šis darbuotojas prisideda prie studento išlaikymo, nei tiksliai apskaičiuoti sumos dydžio“ (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *Depesme ir kt.*, C-401/15 à C-403/15, EU:C:2016:95, 60 punktas), o reikalavimas, kad pasienio darbuotojas išlaikytų savo sutuoktinio vaiką, yra „faktinė situacija, kurią, remdamasi suinteresuotojo asmens pateiktais įrodymais, turi įvertinti administracija, o prireikus ir nacionaliniai teismai, ir jiems nebūtina nustatyti prisidėjimo prie išlaikymo priežasčių, nei tiksliai apskaičiuoti jo dydžio“ (2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants*, C-802/18, EU:C:2020:269, 50 punktas).

- 11 Vis dėlto skundžiamame sprendime pasienio darbuotojo turimas „šeimės nario“ statusas aiškinamas siaurai, nes pagal jį darbuotojo prisidėjimas priklauso nuo „tokie prisidėjimo priežasčių“, atsižvelgiant į tai, ar jis susijęs su biologinių tėvų įsipareigojimų nevykdymu, ir priklauso nuo šio prisidėjimo „masto“ įvertinimo atsižvelgiant į biologinių tėvų prisidėjimą prie išlaikymo, taip pažeidžiant Teisingumo Teismo jurisprudenciją.

Pirmojo pagrindo antroji dalis

- 12 Pagal Direktyvos 2004/38/EB 2 straipsnio 2 dalies c punktą vaikai iki 21 metų laikomi išlaikytiniais. Kaip matyti iš generalinio advokato išvados byloje C-401/15–C-403/15 70 ir 71 punktų, aiškiai patvirtintų Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 61–62 punktuose (dėl darbuotojo, kuris yra studento „patėvis“), ši prezumpcija taikoma pasienio darbuotojų sutuoktinių vaikams. Tokia išvada darytina ir remiantis darbuotojų šeimos nario sąvokos plataus aiškinimo principu. Kadangi atsisakyta taikyti šią prezumpciją NB, skundžiamu sprendimu buvo pažeista Direktyvos 2004/38/EB 2 straipsnio 2 dalis.

Pirmojo pagrindo trečioji dalis

- 13 Pagal SESV 45 straipsnio nuostatas dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo ir užimtumo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio i punktas ir 67 straipsnis, siejami su Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalimi ir su Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punktu, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias pasienio darbuotojai gali gauti šeimos išmoką <...> tik už savo vaikus, bet ne už savo sutuoktinio vaikus, su kuriais jų nesieja giminystės ryšys, tačiau kuriuos jie išlaiko, nors visi toje valstybėje narėje gyvenantys vaikai turi teisę gauti šią išmoką. Taigi priimant skundžiamą sprendimą buvo pažeistas minėtose nuostatose įtvirtintas laisvo darbuotojų judėjimo ir tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos draudimo principas.

Pirmojo pagrindo ketvirtoji dalis (papildoma)

- 14 Jei *Cour de cassation* ketina atmesti visas tris pirmojo kasacinio skundo pagrindo dalis, reikia pateikti šiuos prejudicinius klausimus (dėl neteisėto atsisakymo pateikti prejudicinį klausimą yra pagrindas pareikšti ieškinį dėl įsipareigojimų nevykdymo, pažeidžiamas EŽTK 6 straipsnis):

1. *Ar pagal principą, kad laisvą darbuotojų judėjimą įtvirtinančios nuostatos, kurios yra vienas iš Sąjungos pagrindų, turi būti aiškinamos plačiai (Sprendimo Depesme ir kt. 58 punktą), draudžiama valstybės narės teisės nuostatas aiškinti taip, kad pasienio darbuotojai negali gauti šeimos išmokos, susijusios su jų darbu pagal darbo sutartį šioje valstybėje narėje, kiek tai susiję su jų sutuoktinių vaikais, kai šie vaikai yra nepilnamečiai ir gyvena pasienio darbuotojo namų ūkyje, dėl to, kad vaiko biologiniai tėvai taip pat prisideda arba yra pajėgūs prisidėti prie vaiko išlaikymo?*

2. *Ar Direktyvos 2004/38/EB 2 straipsnio 2 dalies c punkte įtvirtinta prezumpcija, kad vaikai iki 21 metų laikomi išlaikytiniais, taikoma pasienio darbuotojų sutuoktinių vaikams, gyvenantiems jų namų ūkyje?*

3. *Ar pagal laisvo darbuotojų judėjimo principą ir diskriminacijos draudimą, grindžiamus SESV 45 straipsnio 1 ir 2 punktais bei Reglamento (EB) Nr. 883/2004 1 straipsnio i punktu ir 67 straipsniu, siejamais su Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalimi ir Direktyvos 2004/38/EB 2 straipsnio 2 punktu, draudžiama valstybės narės teisės nuostatas aiškinti taip, kad pasienio darbuotojai negali gauti su darbu šioje valstybėje narėje pagal darbo sutartį susijusios šeimos išmokos savo sutuoktinių vaikams, kai šie vaikai yra mažiau nei 21 metų amžiaus ir gyvena pasienio darbuotojo namų ūkyje, dėl to, kad vaiko biologiniai tėvai taip pat dalyvauja jį išlaikant, nors visi tokioje pačioje padėtyje esantys minėtoje valstybėje narėje gyvenantys vaikai turi teisę gauti šią išmoką?*

Antrasis pagrindas

- 15 Nurodoma, kad skundžiamu sprendimu pažeistas teisei į socialines išmokas taikomas EŽTK papildomo protokolo Nr. 12 1 straipsnis ir EŽTK 14 straipsnis. Vertindamas, ar būta diskriminacijos, kaip ji suprantama pagal šias nuostatas, EŽTT nurodo „labai įtikinama“. Teisingumo Teismas jau yra konstatavęs, kad įvairiomis Liuksemburgo teisės nuostatomis diskriminuojami pasienio darbuotojai (pavyzdžiui, 2013 m. birželio 20 d. Sprendimas *Giersch ir kt.* (C-20/12, EU:C:2013:411), 2016 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *Bragança Linares Verruga ir kt.* (C-238/15, EU:C:2016:949) arba 2019 m. liepos 10 d. Sprendimas *Aubriet* (C-410/18, EU:C:2019:582). Šioje byloje taikant siaurą pasienio darbuotojo „šeimos nario“ statuso ir jo dalyvavimo išlaikant savo sutuoktinio nepilnamečius vaikus, gyvenančius jų bendroje nuolatinėje gyvenamojoje vietoje, aiškinimą ir, be kita ko, atsisakant taikyti Direktyvos 2004/38/EB 2 straipsnio 2 punkte įtvirtintą prezumpciją, kad nepilnamečiai vaikai, kuriems sukako 21 metai, laikomi išlaikytiniais, ir darbuotojo prisidėjimą prie jo namų ūkyje gyvenančių nepilnamečių vaikų išlaikymo susiejant su „tokio prisidėjimo priežastimis“ ir šios paramos „masto“ įvertinimu atsižvelgiant į tėvų prisidėjimą, nors visi šioje

valstybėje narėje gyvenantys vaikai turi teisę gauti ginčijamą šeimos išmoką, skundžiamu sprendimu buvo įtvirtinta nauja neteisėta pasienio darbuotojų ir darbuotojų rezidentų diskriminacija, kuri yra netiesioginė diskriminacija dėl pilietybės, nepagrįsta jokiais teisėtais tikslais ir pažeidžianti minėtas nuostatas.

3. KASACINIO TEISMO ANALIZĖ

Dėl Europos Sąjungos teisės aiškinimo

- 16 Teisingumo Teismas nusprendė, kad pasienio darbuotojo teisė gauti šeimos išmoką už savo sutuoktinio (-ės) vaiką, su kuriuo jo nesiejama giminystės ryšys, priklauso nuo įrodymo, kad jis atitinka šio vaiko išlaikymo sąlygą (2020 m. balandžio 2 d. Sprendimas *Caisse pour l'avenir des enfants*, C-802/18, EU:C:2020:269).
- 17 Taikydamas šį kriterijų, apeliacinės instancijos teismas, motyvuodamas sprendimą panaikinti išmoką šeimai,
- netiesiogiai, bet aiškiai nusprendė, kad įrodymais, patvirtinančiais pasienio darbuotojo ir vaiko motinos santuokos egzistavimą ir pasienio darbuotojo, jo sutuoktinės bei vaiko bendrą gyvenamąją vietą, vertinamais atskirai ar kartu, negalima įrodyti, jog ši sąlyga tenkinama,
  - nusprendė, jog abu biologiniai tėvai turėjo lėšų prisidėti prie vaikų išlaikymo ir prie jo prisidėjo, nes motina vykdė profesinę veiklą, o tėvas turėjo mokėti 150 EUR išlaikymą kiekvienam vaikui, ir tuo remdamasis padarė išvadą, kad „*vadinas, visas vaikų išlaikymo išlaidas apmoka jų biologiniai tėvai*“,
  - nurodė, kad mokėjimo pavedimų, susijusių su einamosiomis namų ūkio išlaidomis, įrodymas pakankamai teisiškai neįrodo, jog NB užtikrino vaikų išlaikymą, nes nebuvo nustatyta, kad jis yra vienintelis sąskaitos, iš kurios buvo nurašytos lėšos, turėtojas.
- 18 Teisingumo Teismas iš pradžių vartojo sąvoką „išlaikymas“, nurodydamas, kad pasienio darbuotojas gali gauti valstybės išmoką kaip socialinę lengvatą, nagrinėjamu atveju – finansinę pagalbą aukštojo mokslo studijoms, už savo vaiką, jeigu ir toliau išlaiko šį vaiką (1992 m. vasario 26 d. Sprendimo *Bemini*, C-3/90, ECLI:EU:C:1992:89, 25 ir 29 punktai; 1999 m. birželio 8 d. Sprendimo *Meeusen*, C-337/97, ECLI:EU:C:1999:284, 19 punktas; 2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C-542/09, ECLI:EU:C:2012:346, 35 punktas; 2013 m. birželio 20 d. Sprendimo *Guirsch*, C-20/12, ECLI:EU:C:2013:411, 39 punktas), bet šiuose sprendimuose ši sąvoka neapibrėžta.
- 19 Paskui, taip pat nagrinėdamas socialinę lengvatą, t. y. finansinę pagalbą aukštojo mokslo studijoms, vis dėlto susijusių su vaiku, neturinčiu giminystės ryšio su pasienio darbuotoju, Teisingumo Teismas patikslino sąvokos „išlaikymas“

prasmę, pirmiausia nurodydamas, kad ji „*nesuponuoja teisės į išlaikymą [(alimentus)]*“ (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 punktas), o paskui pridūrė, kad „*išlaikomo šeimos nario statusą lemia faktinė situacija. Tai yra šeimos narys, kurį darbuotojas išlaiko, ir nebūtina nustatyti šio išlaikymo priežasčių ir kelti klausimo, ar suinteresuotasis asmuo gali patenkinti savo poreikius dirbdamas*“ (58 ir 59 punktai). Iš to jis padarė išvadą, kad „*išlaikomo šeimos nario statusą lemia faktinė situacija, kurią turi įvertinti valstybė narė, o prireikus ir nacionaliniai teismai. Pasienio darbuotojo išlaikomo šeimos nario statusą, kai jis susijęs su šio darbuotojo sutuoktinio ar pripažinto partnerio vaiko situacija, gali pagrįsti objektyvios aplinkybės, pavyzdžiui, šio darbuotojo ir studento bendra gyvenamoji vieta, ir nereikia nustatyti, dėl kokių priežasčių šis darbuotojas prisideda prie studento išlaikymo, nei tiksliai apskaičiuoti sumos dydžio*“ (60 punktas).

- 20 Paskui Teisingumo Teismas „*išlaikymo*“ kriterijų pritaikė klausimui, ar pasienio darbuotojas gali gauti socialinę lengvatą, kurią sudaro šeimos išmoka už vaiką, su kuriuo jo nesieja giminystės ryšys, savo sprendimo motyvuose nurodydamas, kad „*pasienio darbuotojo vaikas, galintis netiesiogiai naudotis pastarojoje nuostatoje nurodytomis socialinėmis lengvatomis, yra ne tik vaikas, kurį su šiuo darbuotoju sieja giminystės ryšys, bet ir šio darbuotojo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaikas, jei šis darbuotojas tą vaiką išlaiko. Teisingumo Teismo teigimu, šią sąlygą lemia faktinė situacija, kurią, remdamasi suinteresuotojo asmens pateiktais įrodymais, turi įvertinti administracija, o prireikus ir nacionaliniai teismai, ir jiems nebūtina nustatyti prisidėjimo prie išlaikymo priežasčių, nei tiksliai apskaičiuoti jo dydžio*“ (2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Caisse pour l'avenir des enfants*, C-802/18, EU:C:2020:269, 50 punktas). Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „*vaiko biologinis tėvas jo motinai nemoka išlaikymo išmokų. Taigi atrodo, kad FV, HY motinos sutuoktinis, išlaiko šį vaiką, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas*“ (52 punktas).
- 21 Teisingumo Teismas dar nusprendė, kad „*sąvoka pasienio darbuotojo „šeimos narys“, kuriam netiesiogiai gali būti taikomas Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas vienodo požiūrio principas, atitinka sąvoką „šeimos narys“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punktą, apimančią sutuoktinį arba partnerį, su kuriuo Sąjungos pilietis sudarė registruotą partnerystę, <...> tiesioginius palikuonis, kuriems nesukakę 21 metų amžiaus arba kuri[e] išlaikomi, ir sutuoktinio ar partnerio tiesioginius palikuonis]. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas visų pirma atsižvelgė į Direktyvos 2014/54 1 konstatuojamąją dalį, 1 straipsnį ir 2 straipsnio 2 dalį“ (51 punktas).*
- 22 *Cour de cassation*, remdamasis teiginiu, kad sąvoka „*išlaikymas*“ kyla iš faktinės situacijos, daro išvadą, kad tai nėra grynai faktinė sąvoka, kurios Teisingumo Teismas ir Kasacinis teismas netikrina, bet šia formuluote siekiama pabrėžti, jog ši sąvoka vertinama neatsižvelgiant į jokią vaiko teisę į alimentus (žr. 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 punktą).

- 23 Remdamasis tuo, kas išdėstyta, *Cour de cassation* taip pat daro išvadą, kad teisės aktuose, susijusiuose su socialinėmis lengvatomis, vartojama sąvoka „išlaikymas“ yra savarankiška Europos Sąjungos teisės sąvoka, kurią reikia taikyti ir aiškinti vienodai.
- 24 Šiuo metu, kiek tai susiję su abejonėmis dėl aptariamų elementų, panašus vienodas aiškinimas nėra užtikrintas.
- 25 Šiuo atžvilgiu *Cour de cassation* turi kelti klausimą dėl 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendime *Depesme ir kt.* (C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 60 punktas) pateikto pavyzdžio – „objektyvios aplinkybės, pavyzdžiui, šio darbuotojo ir studento bendra gyvenamoji vieta“ – apimties, viena vertus, dėl to, ar šis aspektas nurodytas kaip paprastas pavyzdys, ar, atvirkščiai, kaip sąlyga: tokiu atveju kyla klausimas, ar tai yra pakankama sąlyga, ar būtina sąlyga, ir, antra, ar svarbus yra bendros gyvenamosios vietos finansavimo būdas, kai reikia nustatyti, ar pasienio darbuotojas iš dalies arba visiškai prisideda prie minėto finansavimo.
- 26 Kalbant apie vaiko poreikius, į kuriuos reikia atsižvelgti ir kuriuos tenkina pasienio darbuotojas, Kasacinis teismas kelia klausimą, ar turi būti atsižvelgiama tik į vaiko išlaikymo poreikius ir elementarius vaiko pragyvenimo poreikius (maistą, drabužius, būstą, švietimą ir t. t.), ar vis dėlto reikia turėti omenyje visas išlaidas, įskaitant skirtas pramogoms ar tiesiog patogumui (mobiliojo telefono, restoranų, vairuotojo pažymėjimo ir t. t.) ar net ekstravagantiškoms, prabangos reikmėms (reguliariam elektroninės įrangos pirkimui, atostogoms tolimose šalyse ir t. t.), skirtoms tam tikram gyvenimo lygiui užtikrinti.
- 27 Kalbant apie pasienio darbuotojo vaiko išlaikymo sąlygas, *Cour de cassation* kyla klausimas, ar pasienio darbuotojo prisidėjimas prie vaiko išlaikymo turi būti tiesioginių piniginių išmokų vaikui formos, ar tai gali būti vaiko interesais patirtos išlaidos. Šiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar išlaidos turi būti patirtos, kaip, atrodo, siūloma generalinės prokuratūros išvadose, atsižvelgiant į konkretų ar net išimtinį vaiko interesą, ar turi būti atsižvelgiama į išlaidas, patirtas siekiant bendro šeimos vieneto intereso (mėnesines hipotekos paskolos įmokas, nuompinigius, bendrai naudojamos įrangos pirkimą ir t. t.). Kalbant apie konkrečias taisykles, taip pat kyla klausimas, ar pasienio darbuotojo patirtos vaiko išlaikymo išlaidos turi būti tam tikro pasikartojančio, reguliaraus ar periodinio pobūdžio (nekilnojamojo turto paskola, nuoma, elektros ir šildymo išlaidos, sąskaitos už telefoną ir t. t.), ar turi būti atsižvelgiama ir į pavienių išlaidų apmokėjimą (nereguliarų drabužių pirkimą ir t. t.). Galiausiai, nors Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vertinant faktinę situaciją nebūtina nustatyti pasienio darbuotojo prisidėjimo prie išlaikymo priežasčių ar tikslaus jų dydžio (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 64 punktas; 2020 m. balandžio 2 d. Sprendime *Caisse pour l'avenir des enfants*, C-802/18 EU:C:2020:269, 50 punktas) Teisingumo Teismas kelia klausimą, ar reikia atsižvelgti į bet kokią, net minimalią, įmoką, ar ji turi būti reikšminga, ir ar pastaruoju atveju šį kriterijų reikia vertinti atsižvelgiant į vaiko poreikius, ar į pasienio darbuotojo finansinę padėtį.

- 28 Lėšų kilmė taip pat gali kelti klausimų, nes tam tikrais atvejais pasienio darbuotojas turi bendrą banko sąskaitą su savo sutuoktiniu ar registruotu partneriu, vienu iš vaiko tėvų, kuria buvo pasinaudota per teismo procesą nurodytoms išlaidoms padengti, siekiant įrodyti, kad sąlyga „išlaikyti“ vaiką yra įvykdyta, bet jis nepildo šios sąskaitos išimtinai ir nenurodo, kiek lėšų perveda į šią sąskaitą; tokiu atveju kyla klausimas, ar pasienio darbuotojas prisideda prie vaiko poreikių tenkinimo.
- 29 *Cour de cassation* taip pat kyla klausimas dėl 2016 m. gruodžio 15 d. Sprendime *Depesme ir kt.* (C-401/15–C-403/15, ECLI:EU:C:2016:955, 62 punktas) Teisingumo Teismo pateikto patikslinimo, pagal kurį „Sąjungos teisės aktu leidėjas numatė, kad vaikai bet kuriuo atveju laikomi išlaikytiniais iki 21 metų“, apimties, nes reikia išsiaiškinti, ar bet kuris jaunesnis nei 21 metų vaikas turi būti laikomas pasienio darbuotojo aprūpinamu tik dėl šios amžiaus sąlygos, ar kartu turi būti atsižvelgiama į kitus veiksnius.
- 30 Tada reikia kelti klausimą dėl tėvų prisidėjimo prie vaiko poreikių tenkinimo. Pagal įstatymą jie yra įpareigoti teikti išlaikymą, priešingai nei pasienio darbuotojas, kuris neprivalo vykdyti tokios pareigos. Atvirksčiai, vaiko „išlaikymo“ kriterijus reiškia, kad reikia įvertinti vaiko faktinę padėtį. Taigi kyla klausimas, ar norint padaryti išvadą, kad pasienio darbuotojas neprisidėjo prie vaiko išlaikymo, pakanka konstatuoti tėvams tenkančios išlaikymo prievolės buvimą ir apimtį, ar dar reikia įsitikinti, jog išlaikymo prievolė tėvams buvo nustatyta tinkamai ir kad jie iš tikrųjų vykdo savo išlaikymo prievolę, todėl papildomas pasienio darbuotojo prisidėjimas tampa nereikalingas. Nesant faktinio tokios pagalbos mokėjimo, kyla klausimas, ar reikia patikrinti, ar pasienio darbuotojo sutuoktinis arba registruotas partneris bent jau mėgino imtis priverstinio vykdymo priemonių ir ar galiausiai pasienio darbuotojo prisidėjimu kompensuojamas vieno iš tėvų įsipareigojimų nevykdymas. Dėl šio išlaikymo pagalbos ir klausimo, ar nustatytas tinkamas jos dydis, gali būti svarbu tai, koku būdu jis nustatytas: teismo sprendimu ar susitarimu. Šie aspektai gali būti susiję su pirmiau minėtu klausimu, į kokias su vaiku susijusias išlaidas reikia atsižvelgti. Jei atsižvelgiama tik į pagrindines išlaikymo išlaidas, kurios būtinos vaiko pragyvenimui, tėvų išlaikymo pareiga iš esmės atitinka šiuos poreikius, todėl papildomas pasienio darbuotojo prisidėjimas tokiems poreikiams patenkinti netenka prasmės.
- 31 Kalbant apie santykius su kitu iš vaiko tėvų, dar reikia išsiaiškinti, ar svarbu išnagrinėti tvarką, pagal kurią vaikas pakaitomis gyvena su abiem tėvais, nes lankymo ir apgyvendinimo teisės išplėtimo arba bendros gyvenamosios vietos atvejais kitas iš tėvų iš esmės gali prisiimti didesnes išlaikymo prievoles natūra, palikdamas mažiau vietos galimam poreikiui, kad pasienio darbuotojas patenkintų vaiko poreikius.
- 32 Visus šiuos klausimus iš esmės reikia vertinti atsižvelgiant į plataus nuostatų, kuriose įtvirtinta darbuotojų judėjimo laisvė, aiškinimo principą (2016 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Depesme ir kt.*, C-401/15–C-403/15,

ECLI:EU:C:2016:955, 58 punktas), taigi ir į galimas tokio plataus aiškinimo principo ribas.

- 33 Remdamasis šiais argumentais, *Cour de cassation* kreipiasi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą.

4. PREJUDICINIAI KLAUSIMAI

- 34 *Cour de cassation* teikia šiuos klausimus:

1 a) ar vaiko „išlaikymo“ sąlyga, kuria grindžiamas šeimos nario statusas, kaip jis suprantamas pagal Europos Sąjungos teisės nuostatas, apibrėžta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl laisvo darbuotojų judėjimo ir pasienio darbuotojo socialinės lengvatos, susijusios su jo darbu pagal darbo sutartį valstybėje narėje, gavimo už jo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, su kuriuo jis neturi giminystės ryšio, aiškinama atskirai arba kartu su plataus nuostatų, kuriomis siekiama užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą, aiškinimo principu, turi būti aiškinama kaip įvykdyta, taigi suteikianti teisę gauti socialinę lengvatą,

- vien dėl pasienio darbuotojo ir vieno iš vaiko tėvų santuokos ar registruotos partnerystės;
- vien dėl pasienio darbuotojo ir vaiko bendros registruotos gyvenamosios vietos ar gyvenamosios vietos;
- vien dėl to, kad pasienio darbuotojo suteikiamas išlaikymas apima bet kokias vaikui naudingas išlaidas, net jeigu:
  - o išlaikymas apima ne tik pagrindinius ar maisto poreikius,
  - o išlaikymas suteikiamas trečiajam asmeniui ir yra tik netiesiogiai naudingas vaikui,
  - o išlaikymas suteikiamas ne išimtiniam ar konkrečiam vaiko interesui patenkinti, bet yra naudingas visam namų ūkiui,
  - o išlaikymas suteikiamas tik retkarčiais,
  - o išlaikymas yra mažesnis už vaiko tėvų teikiamą išlaikymą,
  - o išlaikymas yra tik nereikšmingas atsižvelgiant į vaiko poreikius,
- vien dėl to, kad išlaidos dengiamos iš bendros pasienio darbuotojo ir jo sutuoktinio ar registruoto partnerio – vieno iš vaiko tėvų – sąskaitos, neatsižvelgiant į joje esančių lėšų kilmę,
- vien dėl to, kad vaikas yra jaunesnis nei 21 metų amžiaus?

1 b) Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas, ar „išlaikymo“ sąlyga turėtų būti aiškinama kaip įvykdyta, taigi ir kaip suteikianti teisę gauti socialinę pašalpą, kai nustatomos dvi ar daugiau iš šių aplinkybių?

2) Ar vaiko „išlaikymo“ sąlyga, iš kurios kildinamas šeimos nario statusas, kaip jis suprantamas pagal Sąjungos teisės nuostatas, nustatyta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl laisvo darbuotojų judėjimo ir pasienio darbuotojo socialinės lengvatos, susijusios su jo darbu už atlygį valstybėje narėje, gavimo už jo sutuoktinio ar registruoto partnerio vaiką, su kuriuo jis neturi giminystės ryšio, aiškinama atskirai arba kartu su nuostata, kuriomis siekiama užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą, plataus aiškinimo principu, turi būti aiškinama kaip neįvykdyta, taigi paneigianti teisę gauti socialinę lengvatą,

- vien dėl to, kad vaiko tėvai turi išlaikymo prievolę, neatsižvelgiant į
  - o tai, ar šis išlaikymo reikalavimas nustatomas teismo sprendimu, ar sutartimi,
  - o nustatytą šio išlaikymo reikalavimo sumą,
  - o tai, ar skolininkas faktiškai dengia šią išlaikymo skolą,
  - o tai, ar pasienio darbuotojo prisidėjimas prie išlaikymo užpildo vieno iš vaiko tėvų įsipareigojimų nevykdymo spragą,
- vien dėl to, kad vaikas periodiškai gyvena pas kitą iš tėvų, nes naudojamosi lankymo ir apgyvendinimo teise, kaitoma gyvenamąja vieta ar kita priemone?